

**ΟΜΙΛΙΑ ΑΡΧΗΓΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ, ΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗΓΟΥ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΣΟΥΒΑΛΑ, ΣΤΗΝ ΕΣΠΕΡΙΔΑ ΜΕ ΘΕΜΑ:
«ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ»**

Μέγαρο Παλαιάς Βουλής, 18-10-2016

«Με ιδιαίτερη χαρά και τιμή βρίσκομαι σήμερα κοντά σας· σ' αυτήν την εσπερίδα που διοργάνωσε το Διοικητικό Συμβούλιο του Ελληνικού Τμήματος της Διεθνούς Ένωσης Αστυνομικών στο πλαίσιο των εορταστικών εκδηλώσεων για την «Ημέρα της Ελληνικής Αστυνομίας».

Μια εσπερίδα με το εξαιρετικής επιλογής θέμα «Αστυνομία και Αριστοτελική φιλοσοφία», το οποίο αναπόδραστα παραπέμπει στη στενή εννοιολογική σχέση της Αστυνομίας με βασικές αρχές και θέσεις του ηθικοπλαστικού στοχασμού του μεγάλου και πάντα επίκαιρου Έλληνα φιλοσόφου του διαχρονικού οικουμενικού στοχαστή, του Αριστοτέλη, που φέτος συμπληρώνονται 2400 χρόνια από τη γέννησή του στα Στάγειρα Χαλκιδικής του ανθρώπου του οποίου η σκέψη και η διδασκαλία επηρέασαν για αιώνες και εξακολουθούν να επηρεάζουν, ουσιαστικά, τη φιλοσοφική, επιστημονική και θεολογική θεώρηση. Αυτή η σκέψη του μεγάλου πολιτικού επιστήμονα και στοχαστή έχει διαχρονικά αποδειχτεί, πρόθυμη και υπάκουη θεραπευίδα του ανθρώπου, σ' όλα τα βήματα της μακραίωνης διαδρομής του.

Έννοιες, όπως ύλη, ουσία, αίσθηση, απόδειξη, επαγωγή, γένος, είδος, κατηγορία, συλλογισμός, εντελέχεια, δύναμη κ.λπ. είναι κατά το πλείστον δικού του και προσδιορίζουν το ευρύτατο φάσμα στο οποίο «κινήθηκε» η πλούσια και ανήσυχη αριστοτελική σκέψη.

Άλλωστε, δεν είναι λίγες οι φορές που ακόμη και σήμερα, η ελληνική κοινωνία, με τους αγώνες και τις αγωνίες της, με τους θεωρητικούς της προβληματισμούς και τους ηθικούς ακροβατισμούς της, με τις πρακτικές ανάγκες και τις πνευματικές αναζητήσεις, με τους οραματισμούς και τους πειραματισμούς της, με τις καθημερινές στιγμές και τις ηρωικές εξάρσεις της αναγκάζεται εκ των πραγμάτων να καταφεύγει στην Αριστοτελική σκέψη, προκειμένου να ζητήσει την αρωγή και τη συνδρομή της για να επιλύσει τα παντοειδή πρακτικά και θεωρητικά της προβλήματα.

Η βασική Αριστοτελική αρχή, θεμέλιο της ευρωπαϊκής φιλοσοφικής σκέψης, και όχι μόνο, ότι ο άνθρωπος είναι «φύση πολιτικό ον», εκφράζει με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο την αρτίωση και ολοκλήρωση της ανθρώπινης προσωπικότητας που δεν νοείται χωρίς την ιδιότητα του πολίτη, που γεννά τις πολιτικές του υποχρεώσεις αλλά και απαιτεί να προασπίζει τα πολιτικά δικαιώματα· επομένως, η πολιτικοποίηση του ανθρώπου αποτελεί βασική, αναγκαία και πανθομολογούμενη διάσταση της ανθρώπινης υπόστασης.

Μαθητής αρχικά και δάσκαλος κατόπιν της Πλατωνικής Ακαδημίας, ο Αριστοτέλης, είναι εκείνος που έθεσε τα θεμέλια μιας σειράς ανθρωπιστικών επιστημών με κύριο θεμέλιο την ευδαιμονία του κοινωνικού σώματος, βασισμένη στην ηθική αρετή που πρέπει να διέπει την ανθρώπινη ψυχή. Θιασώτης της «ενέργειας» και όχι της κατάστασης, προχώρησε στην απόδειξη, για πρώτη φορά στην ανθρώπινη διάνοηση, ότι η ηθική αρετή είναι μεσότητα που διέπει τα πάθη και τις πράξεις του ανθρώπου.

Εκεί όμως που ο Αριστοτέλης πραγματικά ανέδειξε σε ύψιστο βαθμό τη μεγαλοφυΐα του είναι στα «Πολιτικά» του⁷ όπου, αναπτύσσοντας και τεκμηριώνοντας την πολιτική φιλοσοφική του σκέψη σημειώνει ότι η ηθική συγκρότηση του ατόμου επιτυγχάνεται στο κατάλληλο περιβάλλον, εντός του οποίου αναπτύσσονται οι αρετές⁸ και αυτό δεν είναι άλλο από το περιβάλλον της πόλης, της τέλει δηλαδή κοινωνίας.

Επισφραγίζει δε τη σκέψη του με τον ορισμό της έννοιας «πόλις», χαρακτηρίζοντάς την ως πολιτική κοινωνία⁹ δηλαδή οργανωμένη πολιτειακά κοινωνία που έχει αυτάρκεια, αυτονομία, ελευθερία, θεσμούς και πολίτευμα. Αφορά, λοιπόν, η πόλη τη γνωστή για τον αρχαίο ελληνικό κόσμο πόλη-κράτος, όπως επικράτησε να αποδίδεται ο όρος. Αυτό το πολιτικό σχήμα της Αριστοτελικής σκέψης διαμορφώνει το πλαίσιο και ωθεί τον πολίτη να κατακτήσει με τις ηθικές του ενέργειες τόσο την ατομική ευδαιμονία όσο και την ευδαιμονία μέσα στο σύνολο, συνυπάρχοντας αρμονικά με τους άλλους πολίτες και ενεργώντας ως πολίτης. Αυτό που κατηγορηματικά αναφέρει ο μεγάλος «Σταγειρίτης» μέσα από τη συγγραφή των «Πολιτικών» του είναι ότι δεν υπάρχει κοινωνική συμβίωση χωρίς κοινή επιδίωξη.

Γι' αυτό, η πόλη, πέρα από την υλική-διατροφική αυτάρκεια πρέπει να εξασφαλίζει στους πολίτες παιδεία, οργανωμένο σύστημα διοίκησης, ευνομία, στρατιωτική ισχύ, δικαιοσύνη και όλα εν τέλει τα στοιχεία που θα εξασφαλίζουν επάρκεια αγαθών, θα προσφέρουν ασφάλεια και θα επιτρέπουν την επίτευξη του τελικού σκοπού της ανθρώπινης ύπαρξης¹⁰ την ευτυχία.

Κατά την Αριστοτελική αντίληψη και σκέψη, η πόλις δημιουργήθηκε ως φυσική αναγκαιότητα για να καλύψει τις ανάγκες ή κατ' άλλον τρόπο να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις της ευτυχίας, δηλαδή της ανθρώπινης ολοκλήρωσης¹¹ και μια άδικη πόλη, μια πόλη ανομίας, μια πόλη δυστυχίας και ανασφάλειας, ούτε αυτάρκεια ούτε ευτυχία παρέχει.

Αναδεικνύοντας, λοιπόν, ο Αριστοτέλης, τη σημασία της πόλης ως φυσικό ανθρώπινο προορισμό, αναγάγει σε μείζονα προτεραιότητα και υποχρέωση την προστασία και τη διατήρησή της. Αυτό, βεβαίως, δε μπορεί παρά μόνο με κανόνες ηθικής και δικαιοσύνης να εξασφαλιστεί.

Γιατί κοινωνία χωρίς κανόνες, κοινωνία χωρίς δικαιοσύνη, δεν υφίσταται. Ο νόμος του ισχυρού, η καταπάτηση του δικαίου, η ατιμωρησία και η απουσία της αρετής και της συνείδησης του δικαίου, σημαίνουν τη διάλυση και την καταστροφή της πόλης.

Είναι λοιπόν προφανές πως ο άνθρωπος που διακήρυξε και δίδαξε, που έγραψε και βίωσε, ότι η ηθική αρετή είναι ζήτημα επιλογής καθοδηγούμενης από τον ορθό λόγο, δε θα μπορούσε παρά να έχει ως σύνθημα του το ήθος, τη συνέπεια και την πολιτική ευθύνη του κοινωνικού σώματος. Και ο άνθρωπος αυτός δεν θα μπορούσε παρά να αποτελεί ταγό και οδηγό της αστυνομικής δράσης που και αυτή στοχεύει στην πολιτική αυτάρκεια και υπηρετεί το όραμα της Αριστοτελικής πολιτικής σκέψης.

Υπ' αυτήν την οπτική, την αριστοτελική θεώρηση των πραγμάτων, η Αστυνομία, όχι βεβαίως ως συγκεκριμένη οργανωτική δομή αλλά ως σύνολο θεσμοθετημένων πρακτικών και αρμοδιοτήτων, ήταν αναγκαίο συστατικό της ορθής και ομαλής λειτουργίας της πόλης, καθώς εξασφάλιζε την τήρηση, από τους πολίτες, κανόνων και διαδικασιών αναγκαίων για τη συνοχή και τη συνύπαρξη των μελών της κοινωνίας· άρα, διασφάλιζε τις προϋποθέσεις ευνομίας που ήταν απαραίτητες για την ύπαρξη της πόλης ως οργανωμένης οντότητας, ικανής να προσφέρει στα μέλη της τις συνθήκες επάρκειας, ασφάλειας και ανεμπόδιστης εκπλήρωσης του βασικού σκοπού, ήτοι της φυσικής επιταγής για επίτευξη της ευδαιμονίας.

Σε κάθε περίπτωση, η Αστυνομία ως θεσμός διασφάλισης της ευνομίας και της κοινωνικής συνοχής σε κάθε οργανωμένη κοινωνία, είναι άρρηκτα συνδεδεμένος, ως αναπόσπαστο στοιχείο αυτής, με την έννοια της πόλης, όπως ο όρος αυτός προσδιορίστηκε στο πλαίσιο της Αριστοτελικής πολιτικής φιλοσοφικής προσέγγισης. Ένας θεσμός που παρά την εξελικτική πορεία των πραγμάτων, διατηρεί αυτούσια τα στοιχεία εκείνα που τον καθιέρωσαν ως βασικό μηχανισμό της ομαλής λειτουργίας κάθε οργανωμένης δημοκρατικής κρατικής οντότητας.

Κι εμείς οι εν ενεργεία λειτουργοί του σύγχρονου Αστυνομικού Οργανισμού, τις αριστοτελικές παραμέτρους της ανθρώπινης πράξης οφείλουμε να θεωρούμε ως κορυφαίους οδηγούς της συμπεριφοράς μας. Ο κατάλληλος χρόνος (ότε δει), τα κατάλληλα πρόσωπα (προς ούς δει), ο κατάλληλος τρόπος (ως δει), το κατάλληλο αίτιο (ού ένεκα δει) και οι κατάλληλοι λόγοι (εφ' οίς δει) αποτελούν για μας σήμερα απαραίτητα όπλα στην ψυχολογική μας φαρέτρα: όπλα ικανά και αναγκαία για να ρυθμίσουμε τη δράση ή την αντίδρασή μας.

Θα ήταν βέβαια παράλειψη να μην τονισθεί και ο ρόλος της Δικαιοσύνης ως διακριτός θεσμός της Αριστοτελικής πολιτείας και ως κοινωνική αρετή· ένας θεσμός με σαφή πολιτική διάσταση, αφού αυτός που την ασκεί δεν την επιδιώκει μόνο για τον εαυτό του αλλά για το σύνολο της κοινωνίας. Στο σημείο αυτό, ο Αριστοτέλης συσχετίζοντας τη δικαιοσύνη με την πολιτική κοινωνία, καταξιώνει το πνεύμα του αλτρουϊσμού και της κοινωνικής αλληλεγγύης το οποίο, επιτρέψτε μου να πω, πως διαπερνά και καθορίζει τον προσανατολισμό, τη λειτουργία και τη δράση της σύγχρονης Ελληνικής Αστυνομίας.

Ευχαριστώ θερμά τους προέδρους και τα Διοικητικά Συμβούλια της IPA και του ΠΟ.Κ.Ε.Α, όλους όσοι συνέβαλαν στην οργάνωση και την πραγματοποίηση αυτής της εσπερίδας, καθώς και όλους όσοι μας τίμησαν με την παρουσία τους εδώ την αποψινή βραδιά.

Σας ευχαριστώ.»